

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
YVESA BOTA
od 14. siječnja 2016.¹

Predmet C-511/14

**Pebros Servizi Srl
protiv
Aston Martin Lagonda Ltd.**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Tribunale di Bologna (sud u Bologni, Italija))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim i trgovačkim stvarima – Uredba (EZ) br. 805/2004 – Europski nalog za izvršenje za nesporne tražbine – Izdavanje potvrde – Sudski ili upravni postupak“

I – Uvod

1. Uredba (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine² doprinosi stvaranju jedinstvenog europskog pravosudnog prostora u građanskim i trgovačkim stvarima. Tom uredbom se nesporne tražbine utvrđene sudskom odlukom oslobodaju obveze provedbe delibacijskog postupka, koji se, u skladu s uzajamnim priznavanjem, zamjenjuje mehanizmom potvrđivanja od strane suda podrijetla, a što za potrebe izvršenja omogućava da se sudska odluka koja je tako potvrđena kao europski nalog za izvršenje obradi kao da je donesena u državi članici u kojoj je izvršenje zatraženo.
2. U okviru tog novog postupka potvrđivanja, Tribunale di Bologna (sud u Bologni) postavio je prethodno pitanje o pojmu „nesporne tražbine“ kako bi saznao treba li taj pojam tumačiti uzimajući u obzir pravo država članica ili on pak treba dobiti samostalnu definiciju prava Unije.
3. Taj sud je presudom od 22. siječnja 2014. koja je, s obzirom na to da protiv nje nije podnesena žalba, postala pravomoćna, Aston Martin Lagondi Ltd. s drugim društvima naložio da Pebros Servizi Srl uplati određeni iznos, uvećan za zakonske kamate te troškove.
4. Iako je bio obaviješten te mu je bilo omogućeno sudjelovanje u postupku koji je protiv njega pokrenut, Aston Martin Lagonda Ltd nije pristupio ročištu tako da se postupak odvio u njegovoj odsutnosti.

1 – Izvorni jezik: francuski

2 – SL L 143, str. 15. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 172.)

5. Temeljeći se na toj presudi, Pebros Servizi Srl je 14. listopada 2014. postavio zahtjev za izdavanje europskog naloga za izvršenje primjenom Uredbe br. 805/2004 kako bi pokrenuo postupak izvršenja za naplatu svoje tražbine. Sumnjajući u mogućnost primjene te uredbe u dijelu u kojem u talijanskom pravu postupak zbog ogluhe („in contumacia”) ne znači priznanje, Tribunale di Bologna (sud u Bologni) odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„U slučaju presude zbog izostanka (nenazočnosti) kada se osobu – koja je izostala/nije nazočna – osudi, pri čemu nije postojalo nikakvo izričito priznanje od strane te osobe, treba li nacionalnim pravom odrediti da se takvo ponašanje u postupku smatra neosporavanjem u smislu Uredbe (EZ) br. 805/2004, prema nacionalnom pravu, negirajući narav nesporne tražbine, ili presuda zbog izostanka/nenazočnosti prema pravu Unije, po samoj svojoj naravi, podrazumijeva neosporavanje s posljedičnom primjenom spomenute Uredbe (EZ) br. 805/2004 neovisno o ocjeni nacionalnog suda?”

6. Talijanska vlada je istaknula nedopuštenost toga pitanja osporavajući Tribunaleu di Bologna (sudu u Bologni) svojstvo suda u smislu članka 267. UFEU-a. Prema mišljenju te vlade, postupak koji je taj sud vodio kada je od njega zatraženo da odluči o prijedlogu za potvrđivanje sudske odluke kao europskog naloga za izvršenje ne ispunjava objektivne kriterije koji bi omogućavali kvalifikaciju toga postupanja kao obavljanja sudske funkcije te bi bio sličniji isključivo upravnom postupku ili čak nespornom postupku.

7. Stoga Sud prvo treba odgovoriti na pitanje je li nadležan da odgovori na zahtjev za prethodnu odluku. U dijelu u kojem je nesporno da Tribunale di Bologna (sud u Bologni) organski jest sud, nadležnost Suda ovisi o pitanju treba li postupak potvrđivanja smatrati isključivo upravnim postupkom ili on ipak ima karakteristike i sudske postupka.

8. U ovom mišljenju, koje će biti usmjereno na to pitanje, doći će do zaključka da se ne može smatrati da sud podrijetla, kada mu je podnesen prijedlog za izdavanje potvrde europskog naloga za izvršenje, djeluje jedino kao upravno tijelo koje pritom ne odlučuje u sporu nego on izvršava i sudske funkcije, iz čega stoga zaključujem da Sud jest nadležan za odlučivanje o ovom zahtjevu za prethodnu odluku.

II – Moja ocjena

9. Instrument suradnje između Suda i nacionalnih sudova zahvaljujući kojemu on potonjima daje elemente za tumačenje prava Unije koji su im potrebni za rješenje spora o kojem trebaju odlučiti postupak je uspostavljen u članku 267. UFEU-a koji je, prema formulaciji iz tog članka, postupak „od suda sudu” kojim se prilikom izrade odluke osigurava jedinstvena primjena prava Unije. Kao što je to navedeno u samom tekstu članka 267. UFEU-a, samo su nacionalni sudovi ovlašteni obratiti se Sudu.

10. Kako bi se odredilo je li tijelo koje je uputilo zahtjev za prethodnu odluku „sud”, Sud je razvio metodu identifikacije koja se zasniva na uzimanju u obzir svih elemenata, kao što su njegova utemeljenost na zakonu, stalnost, svojstvo obvezne nadležnosti, kontradiktorna narav postupka, primjena pravnih pravila te njegova neovisnost³.

11. Osim toga, zahtjev za prethodnu odluku treba potjecati od suda pred kojim se vodi spor o kojemu treba odlučiti. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, nacionalni sudovi ovlašteni su obratiti se Sudu samo ako je pred njima u tijeku spor i ako trebaju odlučiti u postupku s ciljem donošenja odluke sudske naravi⁴.

³ — Vidjeti najnoviju presudu Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, t. 17. i navedenu sudsku praksu).

⁴ — Vidjeti rješenja Borker (138/80, EU:C:1980:162, t. 4.) i Greis Unterweger (318/85, EU:C:1986:106, t. 4.); presude Job Centre (C-111/94, EU:C:1995:340, t. 9.); Victoria Film (C-134/97, EU:C:1998:535, t. 14.); Salzmann (C-178/99, EU:C:2001:331, t. 14.); Lutz i dr. (C-182/00, EU:C:2002:19, t. 13.); Standesamt Stadt Niebüll (C-96/04, EU:C:2006:254, t. 13.) i Roda Golf & Beach Resort (C-14/08, EU:C:2009:395, t. 34.), kao i rješenja Amiraiker Berlin (C-497/08, EU:C:2010:5, t. 17.) i Bengtsson (C-344/09, EU:C:2011:174, t. 18.).

12. Sudska praksa započeta rješenjem *Borker*⁵, kojim je Sud presudio da mu se ne može obratiti vijeće odvjetničke komore koje ne odlučuje o sporu o kojem bi trebalo odlučiti na temelju zakona nego o zahtjevu za dobivanje izjave u vezi sa sporom između člana komore i sudova neke druge države članice, potvrđena je u više navrata.

13. U rješenju *Greis Unterweger*⁶, Sud je presudio da mu se ne može obratiti savjetodavno povjerenstvo za povrede u novčanim pitanjima zadaća kojega je da daje mišljenja u okviru upravnog postupka, a ne da odlučuje u sporovima⁷.

14. Sud je zatim u presudi *Job Centre*⁸ razvio dvije trajne smjernice svoje sudske prakse.

15. Prva smjernica počiva, u skladu s ranije donesenim odlukama, na uvođenju funkcionalnog kriterija o „naravi djelatnosti koju obavlja tijelo koje je uputilo zahtjev” u samostalnu definiciju pojma „suda” u pravu Unije. U toj presudi Sud se proglasio nenadležnim za odgovor na prethodna pitanja koja je postavio talijanski sud koji je odlučivao o zahtjevu za odobrenje statuta društva navodeći da sud koji je uputio zahtjev, kada odlučuje o takvom zahtjevu „izvršava funkciju koja nije sudska i koja je, osim toga, u drugim državama članicama povjerena upravnim tijelima”⁹ te da on „djeluje kao upravno tijelo a da pritom ne odlučuje o sporu”¹⁰. S obzirom na to da je pojam „suda” nerazdvojno povezan s postojanjem spora, sugovornik Suda može biti jedino sud koji odlučuje prilikom izvršavanja svoje sudske funkcije.

16. Drugom smjernicom uvodi se iznimka u slučajevima kada je podnesena žalba protiv odluke koju je donio sud koji ne izvršava sudsku funkciju. Naime, Sud je, nakon što se proglasio nenadležnim za odgovor na pitanje koje je postavio sud kojemu je postavljen zahtjev za odobrenje statuta društva, naveo da „se [j]edino u slučaju kada osoba koja je nacionalnim zakonom ovlaštena zahtijevati odobrenje podnese žalbu protiv odbijanja odobrenja [...] sud kojemu je podnesena može smatrati kao da izvršava [...] funkciju sudske naravi koja za predmet ima poništenje akta koji povređuje pravo podnositelja zahtjeva”¹¹. Ta iznimka otvara mogućnost ponovnog uspostavljanja suradnje sa Sudom na višoj razini kada je nacionalni sud suočen s pitanjem tumačenja prava Unije.

17. Tako se u svojoj presudi *Roda Golf & Beach Resort*¹² Sud proglasio nadležnim za odgovor na prethodna pitanja o području primjene Uredbe (EZ) br. 1348/2000¹³ temeljeći se na okolnosti da za razliku od tajnika suda kojemu je podnesen zahtjev za dostavu primjenom te uredbe, koji djeluje kao upravno tijelo i pritom istodobno ne odlučuje o sporu, sud – koji je zadužen za odlučivanje o tužbi koja je podnesena protiv odbijanja toga tajnika da provede zahtijevanu dostavu – odlučuje o sporu i izvršava sudsku funkciju¹⁴.

5 — 138/80, EU:C:1980:162.

6 — 318/85, EU:C:1986:106.

7 — Točka 4.

8 — C-111/94, EU:C:1995:340.

9 — Točka 11.

10 — *Idem*.

11 — *Idem*.

12 — C-14/08, EU:C:2009:395.

13 — Uredba Vijeća od 29. svibnja 2000. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvan sudskih pismena u građanskim ili trgovačkim predmetima (SL L 160, str. 37).

14 — Točka 37. te presude.

18. Tim dvjema smjernicama izdanima u presudi Job Centre¹⁵, novija sudska praksa suda o tumačenju instrumenata prava Unije usvojenih u okviru pravosudne suradnje u građanskim stvarima dodala je novu, obilježenu širokim tumačenjem pojma „donijeti presudu” u smislu članka 267. stavka 2. UFEU-a. U svojoj presudi Weryński¹⁶ koja se odnosi na tumačenje Uredbe (EZ) br. 1206/2001¹⁷, utvrđujući da široko tumačenje toga pojma „omogućava izbjegavanje toga da brojna postupovna pitanja [...] ne mogu biti predmet tumačenja”¹⁸, Sud je presudio da navedeni pojam znači „cijeli proces nastanka presude, u što su uključena sva pitanja o snošenju troškova postupka”¹⁹.

19. Prema logici te sudske prakse, Sud se u svojoj presudi Fahrenbrock i dr.²⁰ proglasio nadležnim za odlučivanje o zahtjevima za prethodnu odluku koji su u vezi s tumačenjem Uredbe (EZ) br. 1393/2007²¹ bili upućeni u osobito ranoj fazi spora, prije dostave podneska kojim se pokreće postupak drugoj stranci²².

20. Nakon što je priznao svoju nadležnost u početku spora, Sud je sada suočen s pitanjem koje se tiče njegova završetka, kada je sudska odluka donesena; postupak potvrde europskog naloga za izvršenje treba dovršiti kako bi se omogućio protok te odluke u europskom pravosudnom prostoru. Je li taj postupak upravni ili sudski postupak?

21. Prije odgovora na to pitanje uvodno treba primijetiti da postupak potvrde sudske odluke kao europskog naloga za izvršenje, prema mojem mišljenju, mora nužno dobiti samostalnu kvalifikaciju u pravu Unije jer je riječ o postupku koji je uspostavljen tim pravom i koji mu je svojstven, iako Uredba br. 805/2004 zadržava procesnu autonomiju država članica, među ostalim, kada je riječ o načinima dostave pismena.

22. Tekst članka 6. stavka 1. Uredbe br. 805/2004 ne omogućava rješavanje pitanja jer ta odredba propisuje da se zahtjev za potvrdu upućuje sudu podrijetla, a da se pritom ne precizira koje je tijelo unutar toga suda nadležno da ga ispita.

23. To potvrđivanje je na prvi pogled karakteristični upravni postupak jer se sastoji od ispunjavanja obrasca iz Priloga I. Uredbi br. 805/2004, pri čemu se među ostalim navodi država članica podrijetla, naziv suda, iznos tražbine, glavnice i kamata, iznos troškova itd. Međutim, ima li i ono i sudski aspekt? Čini mi se da nekoliko razmatranja govori u prilog potvrđnom odgovoru.

24. Prvim razmatranjem odlučujućom se drži uloga koju u postupku potvrde predviđenom u Uredbi br. 805/2004 imaju minimalna postupovna jamstva koja čine osnovne zahtjeve tog instrumenta.

25. U tom pogledu treba podsjetiti da definicija koju članak 3. stavak 1. Uredbe br. 805/2004 daje za nespornu tražbinu omogućava obuhvaćanje ne samo slučajeva u kojima se dužnik „izrijekom” usuglasio s tražbinom, u autentičnoj ispravi ili „priznajući je ili putem nagodbe [...] pred sudom” nego i slučajeva kada se smatra da se s njom „prešutno” usuglasio – ako nikada nije osporio tražbinu u tijeku sudske postupka ili je izostao s ročišta ili nije bio zastupan na ročištu o predmetnoj tražbini, nakon što ju je prvotno osporio.

15 — C-111/94, EU:C:1995:340.

16 — C-283/09, EU:C:2011:85.

17 — Uredba Vijeća (EZ) od 28. svibnja 2001. o suradnji između sudova država članica u izvođenju dokaza u građanskim ili trgovačkim stvarima (SL 2001., L 174, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 6.).

18 — Točka 41. te presude.

19 — Točka 42. navedene presude.

20 — C-226/13, C-245/13, C-247/13 i C-578/13, EU:C:2015:383.

21 — Uredba (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi, u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima („dostava pismena”), i o stavljanju izvan snage Uredbe br. 1348/2000 (SL 2007., L 324, str. 79.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 7., str. 171.)

22 — Točke 30. i 31. te presude.

26. Uzimajući u obzir opasnosti koje se kriju u mogućnosti da dužnikova šutnja istomu ide na štetu kako bi se iz nje zaključilo o vrsti priznanja, Uredba br. 805/2004 nalaže poštovanje minimalnih postupovnih jamstava kako bi se očuvala prava na očitovanje. Ta jamstva odnose se ne samo na načine dostave pismena kojim se pokreće postupak, koje ta uredba dijeli na dvije glavne kategorije, ovisno o tome je li riječ o dostavi dužniku s dokazom o primitku ili ne, nego i na sadržaj informacija takvog akta jer dužnik mora biti obaviješten o tražbini i postupku prema kojem je može osporiti.

27. Iako nepoštovanje tih minimalnih postupovnih normi načelno zabranjuje potvrđivanje odluke kao europskog naloga za izvršenje, Uredba br. 805/2004 propisuje načine saniranja te neusklađenosti ako je dostava sudske odluke izvršena u skladu s navedenim normama te ako dužnik, iako imajući mogućnost ispitivanja te odluke podnošenjem zahtjeva za njezino puno preispitivanje i pravodobno imajući obavijest o toj mogućnosti, nije iskoristio svoje pravo na ispitivanje²³. Nepoštovanje minimalnih normi može biti sanirano i ako se u sudskom postupku iz ponašanja dužnika dokazalo da je on osobno primio dostavljeni podnesak pravodobno za pripremu svojeg očitovanja²⁴.

28. Naposljetku, čak i kada je dužnik bio obaviješten o namjeravanom postupku protiv njega aktom kojim se pokreće postupak dostavljenim prema minimalnim pravilima iz članaka 13. do 17. Uredbe br. 805/2004, njezin članak 19. stavak 1. predviđa da u slučajevima iz točaka (a) i (b) sudska odluka može biti potvrđena kao europski nalog za izvršenje samo ako dužnik ima pravo, u skladu s pravom države članice podrijetla, zatražiti preispitivanje sudske odluke.

29. Bez obzira na to je li riječ o početnoj fazi nadzora poštovanja minimalnih normi ili onoj kasnijoj, ispitivanju uvjeta potrebnih za saniranje njihova nepoštivanja, Uredba br. 805/2004 nalaže cijeli niz ispitivanja koja se, među ostalim, odnose na načine dostave pismena kojim se pokreće postupak ili sudske odluke, na ocjenu ponašanja dužnika u sudskom postupku i na opseg informacija koje je dobio o mogućnosti i uvjetima za ispitivanje. Sud podrijetla naposljetku treba provesti ispitivanje sudske naravi o zakonitosti prethodnog sudskog postupka ako bi njegove nepravilnosti mogle narušiti tuženikova prava. Nadzor koji sud podrijetla treba provesti u fazi potvrđivanja u konačnici se ne razlikuje od ispitivanja sudske naravi koje on treba provesti prije donošenja svoje odluke, kako bi, među ostalim, primjenom pravila svojega nacionalnoga prava u skladu s načelom procesne autonomije ispitao je li dužnik bio primjereno upoznat s pismenom kojim se pokreće postupak.

30. Osim toga, tom nadzoru koji se odnosi na sudski postupak u državi članici podrijetla Uredba br. 805/2004 dodaje nadzor o naravi tražbine kako bi se ispitalo ulazi li ona u područje primjene te uredbe kao i njezina nespornost, nadležnost suda podrijetla²⁵, izvršnost sudske odluke i, po potrebi, stalno boravištu dužnika²⁶. Konačno, potvrđivanje uključuje niz detaljnih ispitivanja koja su dio pravog sudskog ispitivanja.

31. Drugo razmatranje tiče se nemogućnosti podnošenja žalbe protiv izdavanja potvrde europskog naloga za izvršenje. S obzirom na to da uobičajeni tijekom postupaka s pravnim sredstvima Sudu ne jamči da će mu se kasnije obratiti sud koji prilikom odlučivanja izvršava svoje sudske funkcije, nepriznavanje kvalifikacije kao sudske djelatnosti lišilo bi Sud mogućnosti da se izjasni o tumačenju Uredbe br. 805/2004 ili bi odgodilo ili zakompliciralo njegovu intervenciju.

23 — Članak 18. stavak 1. te uredbe.

24 — Članak 18. stavak 2. te uredbe.

25 — Članak 6. stavak 1. točka (b) navedene uredbe.

26 — Članak 6. stavak 1. točka (d) Uredbe br. 805/2004.

32. Trećim razmatranjem upućuje se na širinu koju sudska praksa tradicionalno daje pojmu „postupak s ciljem donošenja odluke sudske naravi”. Ako se postupak potvrđivanja ne provodi nakon što je spor riješen sudskom odlukom kojom se završava postupak pred sudom podrijetla, ostaje činjenica da bez potvrde ta odluka još ne razvija sve svoje potencijale jer se ona još ne može kretati u europskom pravosudnom prostoru. Po toj logici postupak potvrđivanja nije samo odvojen stadij prethodnog sudskog postupka nego više njegova posljednja etapa, potrebna kako bi odluka postala europski nalog za izvršenje.

33. Stoga Sudu predlažem da donese odluku kakva je, uostalom, upravo donesena presudom *Imtech Marine Belgium*²⁷ od 17. prosinca 2015. Naime, upravo suočen s pitanjem treba li članak 6. Uredbe br. 805/2004 tumačiti u smislu da je potvrđivanje odluke kao europskog naloga za izvršenje akt sudske naravi i da ga stoga treba donijeti sudac, Sud je presudio da to potvrđivanje „može donijeti samo sudac”²⁸, u dijelu u kojem ono „zahtijeva sudsko ispitivanje uvjeta predviđenih Uredbom br. 805/2004”²⁹.

III – Zaključak

34. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da se proglasi nadležnim za odlučivanje o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio Tribunale di Bologna (sud u Bologni).

27 — C-300/14, EU:C:2015:825.

28 — Točka 50.

29 — Točka 46.